

การ

ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ภคมน นิ่มน้อย^{1*}เกสร กอทอง²

รับบทความ: 5 มิถุนายน 2568 แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2568 ตอรับบทความ: 23 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่ใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 210 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การขออนุญาตเก็บข้อมูล การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านดำเนินการเรียนรู้ ด้านความรู้ของครูผู้สอน และด้านการวางแผนการจัดการกิจกรรม

คำสำคัญ: สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ ครูปฐมวัย กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ

¹⁻² สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

* อีเมล: thanaerng567@gmail.com

A Study of Learning Management Problems of Early Childhood Teachers in Project Approach Activities under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3

Phakhamon Nimnoi ^{1*}

Kasorn Kokong ²

Abstract

This study aimed to investigate the problems in project-based learning activities (Project Approach) among early childhood teachers under the jurisdiction of the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. This descriptive survey research involved a sample of 210 early childhood teachers who implemented project-based learning activities in the 2024 academic year, selected through simple random sampling. The instrument used was a questionnaire concerning the problems encountered by early childhood teachers in conducting project-based learning activities within the specified educational service area. The research procedure comprised four stages: obtaining permission for data collection, coordinating with relevant agencies, verifying data completeness, and analyzing and synthesizing the data. The results revealed that overall, the problems in project-based learning activities among early childhood teachers were at a high level. When analyzed by aspects, the highest mean score was in the area of learning evaluation, followed by learning implementation, both at a high level. The aspects of teachers' knowledge and lesson planning had equal mean scores, also indicating a high level.

Keywords: Learning Problems, Early Childhood Teachers, Project-Based Learning Activities

¹⁻² Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University, Mueang District, Phitsanulok

* Email: thanaerng567@gmail.com

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ได้ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมตั้งแต่ระดับปฐมวัย เนื่องจากเป็นช่วงวัยแห่งการวางรากฐานของพัฒนาการในทุกด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยควรสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างหลากหลาย แนวทางที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบันคือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเด็กจะได้เรียนรู้จากเรื่องที่ตนเองสนใจ ผ่านกระบวนการแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ตรง มีการตั้งคำถาม สำรวจ ทดลอง ค้นคว้า และนำเสนอผลงาน โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและผู้ร่วมเรียนรู้ (ปาริฉัตร ไชยเดช และคณะ, 2564)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการนั้น นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้ มีความมั่นใจในตนเอง และพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบแล้ว ยังช่วยส่งเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน, 2560) ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อครูปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมอย่างถูกต้องตามกระบวนการ

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้แบบโครงการในสถานศึกษายังเผชิญกับข้อจำกัดหลายมิติ โดยเฉพาะในระดับปฐมวัย ซึ่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ของครูผู้สอน ครูต้องมีความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการอย่างถูกต้อง 2) ด้านการดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ครูต้องสามารถออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของเด็ก 3) ด้านการดำเนินการเรียนรู้ ครูต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือทำจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ และ 4) ด้านการดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ต้องสะท้อนพัฒนาการของเด็กอย่างแท้จริง โดยเน้นการประเมินเชิงพฤติกรรมและผลงานจากประสบการณ์จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการในระดับปฐมวัย โดยสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดนำนโยบายไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ แต่พบว่าครูบางส่วนยังขาดความเข้าใจในแนวทางดังกล่าว โดยเฉพาะในด้านการวางแผน การจัดกิจกรรม และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงข้อจำกัดด้านความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดย

มุ่งวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ของครูผู้สอน ด้านการดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการดำเนินการเรียนรู้ และด้านการดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาครูและแนวทางจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้พร้อมต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย และการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ

การจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีลักษณะการเรียนรู้ที่โดดเด่น คือ การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ การเล่น การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างมีความหมาย ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงควรส่งเสริมให้เด็กค้นพบและพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่แท้จริง ไม่ใช่การเร่งเรียนหรือนั่นเนื้อหาที่เกินพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ, 2563) โดยครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมความสนใจ และกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นแนวทางหนึ่ง que ตอบสนองความต้องการนี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรากฐานจากแนวคิด Reggio Emilia ที่มุ่งเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งจากหัวข้อหรือประเด็นที่สนใจผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตั้งแต่การตั้งคำถาม การสำรวจ การสืบค้นข้อมูล การทดลอง จนถึงการสรุปความรู้และนำเสนอผลงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนี้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก เพื่อช่วยเด็กพัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้เทคโนโลยี

การจัดประสบการณ์แบบโครงการในระดับปฐมวัยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะหลัก ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นเริ่มต้นโครงการ เด็กเลือกหัวข้อที่สนใจ โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้นให้เด็กอภิปรายและตั้งคำถามเพื่อสำรวจความรู้เดิมและความต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม ในระยะนี้ครูจะทำหน้าที่จดบันทึกความคิดเห็นและข้อสงสัยของเด็ก เพื่อวางสมมติฐานเบื้องต้นสำหรับการค้นคว้าต่อไป บทบาทครูในระยะนี้

รวมถึงการสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น การเล่านิทาน พาเด็กไปห้องสมุด หรือสำรวจแหล่งเรียนรู้รอบโรงเรียน นอกจากนี้ ครูควรแจ้งข่าวสารโครงการให้ผู้ปกครองทราบและขอความร่วมมือในการสนับสนุนกิจกรรม เช่น การพูดคุยกับเด็กและเตรียมวัสดุอุปกรณ์

ระยะที่ 2 ขั้นพัฒนาโครงการ เด็กลงมือสำรวจและสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง เช่น การสัมภาษณ์ผู้รู้ การสังเกต และการทดลอง โดยครูมีบทบาทสำคัญในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนสื่อและอุปกรณ์ รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้พาลูกไปศึกษานอกสถานที่เพื่อเสริมประสบการณ์จริง นอกจากนี้ ครูยังต้องประสานงานกับผู้ปกครองและวิทยากร ติดตามและประเมินพฤติกรรมและความก้าวหน้าของเด็กตลอดกระบวนการ ในระยะนี้ ครูต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหัวข้อที่เด็กเลือก และส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ที่ต้องการพัฒนา เช่น การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอข้อมูลผ่านภาพวาด งานประดิษฐ์ หรือการแสดงละคร

ระยะที่ 3 ขั้นสรุปโครงการ ในระยะนี้ เด็กและครูร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลงาน และแบ่งปันประสบการณ์ที่ได้รับกับผู้ปกครอง เพื่อนร่วมชั้น และชุมชน เด็กจะสะท้อนความรู้ใหม่ เปรียบเทียบกับความรู้เดิมและสมมติฐานที่ตั้งไว้ในช่วงเริ่มต้น ครูทำหน้าที่บันทึกพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้วางแผนการเรียนรู้ในอนาคต กิจกรรมหลักในกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ ประกอบด้วย 1) การนำเสนอประสบการณ์เดิมของเด็กผ่านการเล่าเรื่อง วาดภาพ หรือบทบาทสมมติ 2) การอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3) การทำงานภาคสนาม เช่น การศึกษานอกสถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์จริง 4) การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และ 5) การจัดแสดงผลงานและนำเสนอนิทรรศการ

โดยสรุป การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความหมายผ่านประสบการณ์ตรง พร้อมทั้งพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน และยังเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยที่ศึกษาในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านความรู้ของครูผู้สอน ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2.1 ด้านความรู้ของครูผู้สอน ถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของการเรียนการสอนในรูปแบบโครงการ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการอย่างลึกซึ้ง รวมถึงการได้รับการอบรมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ครูควรมีทักษะในการสืบค้นและติดตามข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการสอนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กในยุคปัจจุบัน สมสุดา มัชฌมจันทร์ (2563) กล่าวว่า ความรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดกิจกรรมเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

2.2 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อให้การจัดกิจกรรมโครงการเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นระบบ ครูต้องศึกษาค้นคว้าและกำหนดจุดประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความสนใจของเด็ก อีกทั้งต้องวางแผนกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งสามระยะของโครงการ คือ ระยะเริ่มต้น ระยะพัฒนา และระยะสรุปโครงการ พร้อมทั้งเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม นอกจากนี้ ครูควรประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานที่ เพื่อสร้างเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ปาริฉัตร ไชยเดช และคณะ (2564) กล่าวว่า การวางแผนจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ดีควรให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจของเด็กและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือการปฏิบัติจริงตามแผนที่ได้วางไว้ ครูต้องจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติและเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนในทั้งสามระยะของโครงการ ระยะแรกเป็นการกระตุ้นความสนใจและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงประสบการณ์และความรู้เดิมของตนเอง ระยะที่สองเป็นช่วงเวลาของการสำรวจ ค้นคว้า และทดลองผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การศึกษานอกสถานที่ และการใช้สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยมีครูคอยสนับสนุนและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ส่วนระยะที่สามคือ การจัดกิจกรรมนำเสนอผลงาน โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนประสบการณ์ที่ได้จากโครงการ พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการชมผลงานของเด็ก ทศนัย สูงใหญ่ และคณะ (2566) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมตามระยะขั้นตอนของโครงการมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็ก และสร้างความผูกพันระหว่างเด็ก ครู และชุมชน

2.4 ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญในการติดตามพัฒนาการของเด็กและประเมินความสำเร็จของกิจกรรมโครงการ ครูควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม และการบันทึกพัฒนาการของเด็กในแต่ละขั้นตอน การจัดกิจกรรมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบกลุ่มหรือรายบุคคลหลังการทำกิจกรรม ตลอดจนการจัดนิทรรศการและการนำเสนอผลงานของเด็กต่อผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กได้แสดงศักยภาพและความเข้าใจอย่างแท้จริง ข้อมูลจากการประเมินนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรอบถัดไปอีกด้วย ลลิตา ศิริวงษ์ และคณะ (2566) กล่าวว่า การประเมินผลแบบมีส่วนร่วมและหลากหลายวิธีจะช่วยให้ครูเห็นพัฒนาการของเด็กได้อย่างชัดเจน และสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและตอบโจทย์ความต้องการของเด็กได้ดียิ่งขึ้น

ด้วยปัจจัยทั้งสี่ด้านนี้ ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องสามารถร่วมมือกันพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้แบบโครงการให้ตอบสนองต่อความต้องการและศักยภาพของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อการพัฒนาทักษะและความรู้ของเด็กในยุคปัจจุบัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3	1. ด้านความรู้ของครูผู้สอน	1.1 การอบรมและพัฒนาความรู้ 1.2 การสืบค้นข้อมูล 1.3 การประยุกต์ใช้ความรู้
	2. ด้านการดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้	2.1 การกำหนดจุดประสงค์ 2.2 การวางแผนกิจกรรม 2.3 การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง 2.4 การเตรียมสื่อและอุปกรณ์
	3. ด้านดำเนินการเรียนรู้	3.1 ระยะเวลาที่ 1: เริ่มต้นโครงการ 3.2 ระยะเวลาที่ 2: พัฒนาโครงการ 3.3 ระยะเวลาที่ 3: สรุปรายโครงการ
	4. ด้านการดำเนินการประเมินผล การจัดการเรียนรู้	4.1 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม 4.2 การสนทนาและแลกเปลี่ยน ความเห็น 4.3 การจัดนิทรรศการและการ นำเสนอผลงาน 4.4 การรวบรวมและประมวลผล ข้อมูล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ครูปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 460 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัยที่ใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 210 คน โดยมีขั้นตอนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่มอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ ด้านความรู้ของครูผู้สอน ด้านการดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านดำเนินการเรียนรู้ และด้านการดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ จำนวน 45 ข้อ ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ของครูผู้สอน 2) ด้านการดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านดำเนินการเรียนรู้ และ 4) ด้านการดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้มาตรประมาณค่าแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Likert Scale) และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหา

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความครอบคลุมของประเด็น และความถูกต้องของถ้อยคำ แล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสม จากนั้นดำเนินการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.50–1.00 และนำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนอกประชากร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .896 ซึ่งอยู่ในระดับสูง แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยที่เป็นระบบและมีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การขออนุญาตเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยออกหนังสืออนุญาตอย่างเป็นทางการในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด ผู้วิจัยยื่นหนังสือขออนุญาตไปยังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูปฐมวัยในสังกัดจำนวน 210 คน ตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Google Form) ระหว่างวันที่ 17–21 มีนาคม พ.ศ. 2568

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อคัดกรองข้อมูลให้มีคุณภาพสำหรับการนำไปวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อสรุปสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อเสนอแนะในแบบสอบถามปลายเปิด โดยใช้กระบวนการสังเคราะห์สาระสำคัญของประเด็นที่ปรากฏ เพื่อพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับบริบทการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

ด้าน	สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ	ค่าสถิติ (n = 210)		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านความรู้ของครูผู้สอน	3.35	0.90	มาก
2	ด้านการดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้	3.35	0.90	มาก
3	ด้านดำเนินการเรียนรู้	3.40	1.10	มาก
4	ด้านการดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	3.42	0.92	มาก
รวม		3.34	0.93	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.34$, S.D.=0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ คือ ด้านการดำเนินการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.92) ด้านดำเนินการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.40$, S.D.=1.10) ส่วนด้านความรู้ของครูผู้สอน และด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.90)

อภิปรายผล

จากข้อมูลสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การที่ครูปฐมวัยประสบปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการในระดับมาก ได้สะท้อนถึงข้อจำกัดในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังเผชิญความท้าทายในการประยุกต์ใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการให้เหมาะสมกับบริบทของเด็กปฐมวัย ทั้งในด้านความรู้ของครูผู้สอน ด้านการดำเนินการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านดำเนินการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถอภิปรายจำแนกรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านครูผู้สอน พบว่า ครูปฐมวัยประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ โดยเฉพาะการเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้เวลานาน และต้องอาศัยผู้ช่วยในบางกิจกรรม อีกทั้งความแตกต่างด้านพัฒนาการของเด็กยังส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ ครูหลายรายขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ รวมถึงภาระงานที่มากส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังขาดความพร้อมด้านแนวคิด บุคลากร งบประมาณ และทักษะในการสร้างสรรค์สื่อสอดคล้องกับ สมสุตา มัชฌิมจันทร์ (2563) ที่ระบุว่าความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ของครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

1.2 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูปฐมวัยส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยเฉพาะด้านความเข้าใจในแนวคิดและหลักการของการวางแผนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับปฐมวัย รวมถึงการเลือกหัวข้อที่ตอบสนองต่อความสนใจของเด็กแต่ละคนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ การวางแผนในลักษณะระยะสั้นและเร่งรีบ ส่งผลให้กิจกรรมขาดความครอบคลุมและความต่อเนื่องในการดำเนินการ อีกทั้งการวางแผนยังขาดการบูรณาการกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และไม่เชื่อมโยงกับบริบทของโรงเรียนหรือความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคน โดยเฉพาะในบริบทของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นเรียน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของระดับปฐมวัยที่ก่อให้เกิดข้อจำกัดเพิ่มเติมต่อการดำเนินกิจกรรมแบบโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปาริฉัตร ไชยเดช และคณะ (2564) ที่เสนอว่าการวางแผนกิจกรรมควรยึดความสนใจของเด็กและบริบทของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าครูปฐมวัยส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการดำเนินการอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในบริบทของการเรียนการสอนแบบคละชั้นเรียน ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการจัดการกลุ่มเด็กให้เหมาะสมกับกิจกรรม นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายและมีคุณภาพ ครูบางรายขาดประสบการณ์ในการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความสนใจและพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดขึ้นมีลักษณะพื้นฐาน ไม่สามารถพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งจำนวนเด็กต่อห้องเรียนที่มีมากกว่าครูผู้สอน ทำให้การควบคุมดูแลเด็กไม่ทั่วถึง คุณภาพของกิจกรรม

ลดลง และยังขาดการสนับสนุนจากภายนอกทั้งด้านอุปกรณ์ สื่อ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ รวมถึงสถานที่และบริบทของโรงเรียนที่ไม่เอื้อต่อการใช้สื่อของจริงหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ทศนัย สูงใหญ่ และคณะ (2566) ที่ระบุว่าการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยต้องคำนึงถึงบริบท ทรัพยากร และความพร้อมของครูอย่างรอบด้าน

1.4 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ พบว่าครูปฐมวัยยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวทางการประเมินที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งควรเน้นการประเมินแบบองค์รวมและต่อเนื่องจากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้ การประเมินที่ใช้ยังขาดความหลากหลายของรูปแบบและเครื่องมือ มีขอบเขตเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งยังขาดแนวทางหรือเกณฑ์ที่ชัดเจนในการประเมินตามช่วงวัยของเด็ก กิจกรรมการประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และไม่สามารถสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของเด็กได้อย่างครอบคลุม นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านเวลาในการประเมินยังส่งผลต่อความถูกต้องและความต่อเนื่องของผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมิน ซึ่งอาจไม่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ลลิตา ศิระวงษ์ และคณะ (2566) ที่ชี้ว่าการประเมินในระดับปฐมวัยควรมีความหลากหลาย สอดคล้องกับพัฒนาการ และสะท้อนศักยภาพของเด็กอย่างแท้จริง

จากการอภิปรายผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครูปฐมวัยในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความเข้าใจ การวางแผน การดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการจะเกิดประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนอย่างรอบด้าน ทั้งในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการระดับสถานศึกษา ผู้กำหนดนโยบายและผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการอบรมเชิงลึก การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อเสริมสร้างระบบนิเวศทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ (2563) ที่เสนอว่าการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยควรมุ่งเน้นการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน โดยครูมีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้าน และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างแท้จริง

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ สรุไปได้ดังนี้

2.1 ด้านครูผู้สอน การพัฒนาครูผู้สอนควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการอย่างเป็นระบบ โดยให้ครูได้รับการอบรมและฝึกปฏิบัติจริง ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูด้วยกันเอง สนับสนุนบุคลากรและเทคโนโลยีเพื่อช่วยลดภาระงานและ

เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณ เพื่อให้ครูมีความพร้อมทั้งด้านความคิดสร้างสรรค์และเครื่องมือการสอนที่หลากหลาย

2.2 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาด้านการวางแผนควรเน้นการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในแนวคิดและหลักการของการวางแผนจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ควรให้ครูสามารถเลือกหัวข้อที่ตอบสนองความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนได้ รวมทั้งวางแผนอย่างรอบคอบและมีความต่อเนื่อง พร้อมทั้งบูรณาการเทคนิคการเรียนรู้หลากหลายและเชื่อมโยงกับบริบทของโรงเรียนและลักษณะเฉพาะของคละชั้นเรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนทุกคน

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรมุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่หลากหลายและมีคุณภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้สื่อจริงและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กอย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ การจัดกลุ่มเด็กตามความเหมาะสมของพัฒนาการและความสามารถเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูดูแลเด็กได้ทั่วถึง และออกแบบกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจของเด็กได้ดียิ่งขึ้น

2.4 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ควรเน้นการสร้างความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เน้นการประเมินแบบองค์รวมและต่อเนื่องครอบคลุมทุกด้านของพัฒนาการ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับช่วงวัยของเด็ก เพื่อให้การประเมินสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของเด็ก และสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสำหรับครูปฐมวัยจำเป็นต้องครอบคลุมทั้ง 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านการวางแผน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่เหมาะสม สามารถวางแผนและดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างแท้จริง รวมทั้งใช้เครื่องมือประเมินผลที่เหมาะสมและหลากหลายเพื่อสะท้อนพัฒนาการของเด็กอย่างครบถ้วน โดยต้องได้รับการสนับสนุนทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ ความพยายามพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคสมัยและบริบทของผู้เรียน รวมทั้งการจัดระบบการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กอย่างเต็มที่และยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในภาพรวมอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้และพัฒนาเด็ก

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการของครูปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ ดังนี้

1. จุดเด่น งานวิจัยฉบับนี้มีจุดเด่นสำคัญอยู่ที่การออกแบบการศึกษาเชิงสำรวจที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นครูปฐมวัยในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวน 210 คน ซึ่งถือว่าเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ในเชิงสถิติ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามซึ่งได้รับการพัฒนาให้ครอบคลุมประเด็นหลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ของครูผู้สอน การวางแผน การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและอภิปรายผลอย่างเชื่อมโยงกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเสนอแนวทางการพัฒนาในแต่ละด้านอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสะท้อนถึงคุณค่าในการนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในระดับครูผู้บริหาร และนักวิจัยทางการศึกษาระดับปฐมวัย

2. จุดอ่อน แม้ว่าการวิจัยจะมีความเป็นระบบและมีข้อมูลเชิงปริมาณที่ชัดเจน แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะการอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นหลัก ซึ่งอาจไม่สามารถสะท้อนประสบการณ์หรือความเข้าใจเชิงลึกของครูได้อย่างครอบคลุม การขาดข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น บทสัมภาษณ์ หรือกรณีศึกษาจะเป็นช่องว่างที่ควรเติมเต็มในงานวิจัยต่อไป นอกจากนี้ ค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกตัวแปร แต่บางด้านมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่อนข้างสูง ซึ่งอาจแสดงถึงความแตกต่างของระดับปัญหาในกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยยังไม่ได้นำเสนอผลเปรียบเทียบระหว่างบริบทโรงเรียนต่างขนาด หรือการเปรียบเทียบระยะเวลาในการใช้กิจกรรมแบบโครงการ จึงยังไม่สามารถสรุปแนวโน้มหรือพัฒนาการได้อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งแนวทางการพัฒนาที่เสนอยังไม่ได้รับการทดสอบเชิงปฏิบัติ จึงยังไม่สามารถยืนยันผลสัมฤทธิ์ได้อย่างชัดเจนในเชิงประจักษ์

3. องค์ความรู้ใหม่ จากผลการศึกษาและการอภิปราย พบว่าองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น คือ การระบุปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อความยากลำบากของครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในระดับปฐมวัย โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการประเมินที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง องค์ความรู้ใหม่นี้สามารถนำไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรอบรมหรือพัฒนาวิชาชีพครูให้ตรงกับปัญหาที่พบในสถานศึกษา และอาจต่อยอดเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนในประเทศไทย

4. ประโยชน์ทางวิชาการ งานวิจัยนี้มีประโยชน์ทางวิชาการในหลายมิติ ทั้งในด้านการสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการในระดับปฐมวัย ซึ่งสามารถนำไปอ้างอิงในการวางแผนนโยบายด้านการศึกษาทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ อีกทั้งยัง

สามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดหรือเครื่องมือวัดในการศึกษาต่อยอดในบริบทอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาที่เสนอไว้อย่างเป็นระบบในทั้ง 4 ด้าน ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูหรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น งานวิจัยนี้จึงไม่เพียงตอบโจทย์เชิงนโยบายเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างประโยชน์เชิงปฏิบัติและการวิจัยต่อเนื่องในอนาคตได้อย่างมีศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดทำนโยบายสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยผ่านอบรมเชิงลึกและจัดสรรงบประมาณต่อเนื่อง โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดบุคลากรและทรัพยากร
2. สถานศึกษาควรส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสื่อหลากหลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผน ดำเนิน และประเมินการเรียนรู้แบบโครงการ
3. ควรศึกษาผลการอบรมครูปฐมวัยด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงการต่อพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์เด็กในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ กาญจนครุฑ. (2563). รายงานการประเมินโครงการการจัดการเรียนรู้รูปแบบโครงการ (Project Approach) ออนไลน์ (Online) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. โรงเรียนอนุบาลสามเสน (สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลอุปถัมภ์).
- https://www.abss.ac.th/pdf/public_p/01projectapproach_kittisak.pdf
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน. (2560). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 14(26), 149-151.
- ทัศนัย สูงใหญ่, ศิวาภรณ์ ทองรุ่งเรืองชัย, ประนอม พัดทอง, ไพลดา สังข์ทอง, ฐิติพร อุดมคำ, ธนิตา พงษ์พิลากร, ฐาปะนีย์ ไชยเสนา, อลิสา สุดประเสริฐ และศุภิสรา อินทร์เอี่ยม. (2566). แนวทางการจัดประสบการณ์รูปแบบโครงการเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้, 6(1), 51-60.
- ปาริฉัตร ไชยเดช, อนันท์ กรมน้อย, พงษ์มนัส ดีอด, ชุติพร นาห้วนิล และพระกิตติพล เชื้องาม. (2564). แนวทางการส่งเสริมการจัดประสบการณ์แบบโครงการในห้องเรียนของเด็กปฐมวัย. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 10(3), 124-132.
- ลลิตา ศิระวงษ์, รัตนา ณ ลำพูน และเคนเนท แอล แคมป์. (2566). การใช้โครงการเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย. วารสาร มจร ล้านนาวิชาการ, 12(2), 45-54.

สมสุตา มัธยมจันทร์. (2563). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย.

วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 21(2), 186-200.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือดำเนินงานประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2567. สำนักงาน.

https://academic.obec.go.th/web/images/media/1738655272_d_1.pdf

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายในสถาน

พัฒนาเด็กปฐมวัยตามบริบทไทย: แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project

Approach). 21 เซ็นจูรี.